

2 | Od Redakcji

3 | TAK BYŁO

AKTUALNOŚCI

4 | Polsko-Białoruskie Forum Inwestycyjne - B.K.

5 | Grupa Koordynująca Normalizację Obronną CEN-CENELEC-ETSI DSCG - Ryszard Grabiec

8 | Szkolenie dla Sekretarzy KT - J.S.

Z PRAC NORMALIZACYJNYCH

10 | Nowelizacja ISO 9001 i ISO 14001 - Anna Gruszka

14 | SEKTORY PKN

18 | NOWE PN

20 | ORGANY TECHNICZNE - listopad 2014

„WIADOMOŚCI PKN” to miesięcznik elektroniczny publikowany cyklicznie na stronie internetowej PKN www.pkn.pl od numeru 9/2011.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor odpowiedzialny:

Joanna Skalska - tel. 22 556 74 62

Redaktor:

Barbara Kęsik - tel. 22 556 74 60

Skład:

Oskar Sztajer - tel. 22 556 77 62

REDAKCJA:

00-950 Warszawa, skr. poczt. 411

ul. Świętokrzyska 14

e-mail: redakcja@pkn.pl

WYDAWCA:
Polski Komitet Normalizacyjny
ul. Świętokrzyska 14,
00-050 Warszawa

Materiały publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” są chronione prawami autorskimi. Ich kopiowanie i rozpowszechnianie (w całości lub części) wymaga zgody wydawcy, a cytowanie powołania się na źródło.

Artykuły publikowane w miesięczniku przedstawiają punkt widzenia Autorów i nie zawsze są tożsame z poglądami wydawcy. Redakcja zastrzega sobie prawo do adiacji tekstów i zmiany tytułów.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

© Copyright by Polski Komitet Normalizacyjny
Zdjęcia © Fotolia.com

Szanowni Czytelnicy

Przez cały 2014 r. Polski Komitet Normalizacyjny obchodził Jubileusz 90-lecia. Znalazło to odzwierciedlenie także w „Wiadomościach PKN”. W każdym numerze tego roku prezentowaliśmy unikalne materiały źródłowe pochodzące w większości z lat 20. ubiegłego wieku. Dokumenty dotyczyły m.in. genezy powstania PKN, finansowania normalizacji czy cech charakterystycznych PN. Sięgaliśmy do tych dokumentów tym chętniej, że założenia programowe twórców PKN są bliskie dzisiejszemu pojmowaniu dobrowolnej normalizacji. Kończąc cykl historyczny, w numerze 12. miesięcznika publikujemy część Protokołu 1-go posiedzenia P.K.N. z 14 czerwca 1924 r., dotyczącego wyłaniania komisji (obecnie komitetów technicznych).

W tym numerze chcielibyśmy zwrócić uwagę na artykuł Anny Gruszki „Nowelizacja ISO 9001 i ISO 14001”. W gruncie rzeczy normy te mają podstawowe znaczenie dla wszystkich organizacji, w każdej z nich przecież funkcjonują systemy zarządzania i systemy zarządzania środowiskowego. Staramy się więc na bieżąco informować naszych Czytelników o nowelizacjach i podstawowych zmianach w tych dokumentach.

*Naszym Czytelnikom, Autorom i Sympatykom
życzymy spokojnych i pełnych radości
Świąt Bożego Narodzenia oraz Szczęśliwego Nowego Roku*

Redakcja

Fragment Protokołu z pierwszego posiedzenia PKN z dnia 14 czerwca 1924 r.
(źródło „Przegląd Techniczny” dział „Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego” 1925 r.)

Protokół 1-go posiedzenia P. K. N.
z dnia 14 czerwca 1924 r.
Przewodniczący inż. Piotr Drzewiecki

(...)

6. Wyłonienie poszczególnych Komisji.

Wyłoniono Komisje następujące:

- 1) komisję ogólną, obejmującą sprawy, słownictwa znakowania, form, rysunków i konwencji, organizacji wewnętrznej i t. p. Zorganizowanie jej powierzono p. Prezesowi Drzewieckiemu, przytem zaproszono na jej członków pp.: dr. Kasperowicza, prof. Rogińskiego i prof. Wasiutyńskiego;
- 2) komisję wyrobów hutniczych; o zorganizowanie jej proszono p. inż. Korzyckiego, na członków zaproszono pp.: dr. inż. Langroda, inż. Płużańskiego, dyr. Sabasa; przy komisji wyrobów hutniczych narazie ma być powołana do życia podkomisja stali i podkomisja metali i stopów metalowych; na członków tej ostatniej zaproszono pp.: inż. Chrzanowskiego i inż. Płużańskiego;
- 3) komisję rur - zorganizowanie jej powierzono p. inż. Kuczewskiemu; uznano za pożądane powołanie do życia podkomisji rur żelaznych;
- 4) komisję materiałów i wyrobów budowlanych; zorganizowanie jej powierzono p. inż. Polkowskiemu, na członków zaś zaproszono pp.: dyr. Tymienieckiego, Sygietyńskiego, inż. Librowicza, bud. Piankę, inż. Stróżeckiego;
- 5) komisję materiałów i narzędzi drogowych z wyłączeniem szyn, dla których powołano osobną komisję; zorganizowanie komisji materiałów i narzędzi drogowych powierzono p. prof. Wasiutyńskiemu, na członków uchwalono zaprosić p. inż. Stróżeckiego oraz przedstawiciela Ministerstwa Kolei Żelaznych;
- 6) komisję szyn i złączy; zorganizowanie jej powierzono również p. prof. Wasiutyńskiemu, na członków uchwalono zaprosić p. dyr. Sabasa albo p. dyr. Wanera;
- 7) komisję części maszyn; zorganizowanie jej powierzono p. inż. Płużańskiemu, na członka zaproszono p. prof. Geislera;
- 8) komisję taboru kolejowego i lokomotyw; zorganizowanie jej powierzono p. inż. Rytłowi, na członków zaproszono pp.: inż. Kołomyjskiego i dr. inż. Langroda;

- 9) komisję mostów i konstrukcji żelaznych; zorganizowanie jej powierzono p. inż. Stróżeckiemu, na członków zaproszono pp.: inż. Rauszera oraz przedstawiciela Ministra Kolei Żelaznych;
 - 10) komisję układów pasowań i tolerancji; zorganizowanie jej powierzono p. prof. Mierzejewskiemu;
 - 11) komisję maszyn zorganizuje p. inż. Płużański;
 - 12) komisję samochodów zorganizuje p. ppłk. inż. Nowicki;
 - 13) komisję kotłów parowych i zbiorników gazów znajdujących się pod ciśnieniem zorganizuje p. inż. Parniewski; na członków zaproszono pp.: inż. Mirowskiego, oraz przedstawiciela Ministerstwa Kolei Żelaznych;
 - 14) komisję technologii chemicznej; zorganizowanie jej powierzono p. prof. Trepce, na członka zaproszono p. dyr. Tymienieckiego;
 - 15) komisję elektrotechniki - zorganizuje p. inż. Szpotański;
 - 16) komisję lotnictwa zorganizuje p. Prezes Drzewiecki, na członka zaproszono p. ppłk. Nowickiego;
 - 17) komisję włókiennictwa - zorganizuje p. inż. Rumpel;
 - 18) przewidziano utworzenie komisji sygnalizacji i urządzeń zabezpieczających; o zorganizowanie jej proszono prof. Wasiutyńskiego.
- Po dyskusji nad składem komisji przyjęto za zasadę, aby do każdej komisji wchodził przedstawiciel wytwórców, odbiorców i techników-rzeczoznawców, oraz przyjęto do wiadomości życzenie członków Komitetu, aby prace poszczególnych komisji były ogłaszane w prasie przed posiedzeniem Komitetu Technicznego, na którym te prace miałyby być ostatecznie zatwierdzone.

7. Wolne wnioski.

W wolnych wnioskach poruszono sprawę utworzenia Komitetu racjonalnej gospodarki cieplnej, sprawę norm organizacji pracy w warsztatach i inne. Realizację tych projektów odłożono na przyszłość.

O godz. 14-ej posiedzenie Komitetu zostało zamknięte, po wyczerpaniu porządku dziennego.

POLSKO-BIAŁORUSKIE FORUM INWESTYCYJNE

1 grudnia 2014 r. w Ministerstwie Gospodarki w Warszawie odbyło się POLSKO - BIAŁORUSKIE FORUM INWESTYCYJNE „Inwestycje szansą wzrostu”. W spotkaniu uczestniczyli wicepremierzy: Janusz Piechociński oraz Michaił Rusyj (Białoruś) oraz przedstawiciele rządów obu krajów. Forum było poświęcone wspólnym inwestycjom oraz współpracy gospodarczej Polski i Białorusi.

W trakcie forum podpisano (m.in.) Plan realizacji porozumienia o współpracy w dziedzinie normalizacji w latach 2014-2015 pomiędzy Polskim Komitetem Normalizacyjnym a Państwowym Komitetem ds. Normalizacji Republiki Białorusi. Dokument podpisali: Tomasz Schweitzer, Prezes PKN oraz Wiktor Nazarenko, Przewodniczący Gosstandartu Białorusi.

Tego samego dnia goście z Białorusi zostali zaproszeni do siedziby PKN. Na spotkaniu omówiono perspektywę współpracy w dziedzinie normalizacji między PKN a Gosstandartem Białorusi w związku ze zbliżającym się terminem wygaśnięcia umowy o współpracy w dziedzinie normalizacji z 2010 r. (kwiecień 2015 r.). Istnieje więc pilna potrzeba przygotowania i uzgodnienia treści nowego porozumienia. Na spotkaniu w PKN stwierdzono, że potrzebne są wzajemne konsultacje ekspertów PKN i Gosstandartu Białorusi delegowanych do udziału w pracach komitetów technicznych ISO i IEC oraz CEN i CENELEC.

W następnym dniu (2 grudnia 2014 r.) goście z Białorusi uczestniczyli w Ministerstwie Gospodarki w III posiedzeniu Wspólnej Polsko-Białoruskiej Komisji Mieszanej ds. Współpracy Gospodarczej. Na posiedzeniu dokonano oceny współpracy gospodarczej z uwzględnieniem problematyki Unii Europejskiej i Unii Celnej (Białorusi, Rosji i Kazachstanu) oraz Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej. Przedstawiono także stan akcesji Białorusi do WTO. Określono również, jak przedstawia się współpraca gospodarcza w różnych dziedzinach gospodarki (transport, energetyka, rolnictwo, turystyka i in.). Jednym z tematów posiedzenia było omówienie współpracy w dziedzinie normalizacji i certyfikacji między PKN a Gosstandartem Białorusi. Najważniejsze zagadnienia z tym związane przedstawił Tomasz Schweitzer, Prezes PKN.

Od lewej: E. Zielińska, W. Nazarenko, T. Schweitzer, A. Tatum, J. Kochańska.

Rozmowy strony białoruskiej z przedstawicielami rządu oraz organizacji gospodarczych w Polsce były celowe i potrzebne. Według danych Ministerstwa Gospodarki, Białoruś jest 3. partnerem gospodarczym Polski wśród krajów wschodnich, a łączna wielkość polskich bezpośrednich inwestycji w tym kraju wynosi ok. 450 mln dol.

B.K.

Grupa Koordynująca Normalizację Obronną CEN-CENELEC-ETSI DSCG

Władze Unii Europejskiej (UE) od lat prowadzą działania zmierzające do utworzenia „Europejskiego rynku zaopatrywania obronnego” (EDEM - European Defence Equipment Market), który powinien być integralną częścią Jednolitego Rynku Europejskiego (SEM). Osiągnięcie tego celu jest wstępnym i zasadniczym warunkiem wzmocnienia europejskiego przemysłu i bazy technologicznej sektora obronnego, od czego m.in. zależy sukces „Europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony” (ESDP - European Security and Defence Policy).

Oprócz wprowadzania odpowiednich przepisów postanowiono wykorzystać również normalizację zarówno cywilną, jak i obronną. Pierwszym ważnym krokiem w tym kierunku było opublikowanie przez Komisję Europejską (KE) w 1996 r. komunikatu pt. *The Challenges Facing the European Defence-Related Industry, A Contribution for Action at European Level* (COM(96) 10, final), w którym KE uznała strategiczne znaczenie norm dla skuteczności rynku unijnego. Od tamtego wydarzenia prowadzono liczne działania w zakresie integracji rynku zaopatrywania obronnego z SEM oraz wewnątrz samego rynku zaopatrywania obronnego. Działania prowadzone w obszarze normalizacji są ważną częścią wszystkich tych działań. W 2014 r. najważniejszym z tych działań było przekształcenie „Forum zainteresowanych normalizacją zaopatrywania obronnego” działającego w ramach CEN-CENELEC we wspólną grupę wszystkich trzech europejskich organizacji normalizacyjnych CEN, CENELEC i ETSI (CEN-CENELEC-ETSI DSCG) - tworzącą forum doradcze i koordynującą normalizację obronną w Europie, przeznaczoną dla przedstawicieli przemysłu europejskiego działającego na rzecz obronności, organizacji obronnych (NATO, ministerstwa obrony państw UE) oraz środowiska cywilnego, tj. krajowych jednostek normalizacyjnych i innych zainteresowanych organizacji.

Koordynowanie normalizacją na potrzeby obronności jest obecnie bardzo „dojrzałą” inicjatywą. W 2001 r., w Europejskim Komitecie Normalizacyjnym CEN powołano Grupę Roboczą Rady Technicznej CEN ds. normalizacji zaopatrywania obronnego (CEN/BT/WG 125). Dziewięć lat później, tj. w marcu 2010 r. utworzono nową wspólną Grupę Roboczą Rad Technicznych CEN i CENELEC w celu działania

w obszarze normalizacji zaopatrywania obronnego i nazwano ją „Forum zainteresowanych normalizacją zaopatrywania obronnego” (CEN/CENELEC/JWG SFDPS). Najbardziej znaną inicjatywą nadzorowaną przez obie grupy był Europejski podręcznik normalizacji zaopatrywania obronnego - EHDP, realizowany w ramach Warsztatów CEN/WS 10, których celem byłoby przygotowanie EHDP - European Handbook for Defence Procurement (Europejski Podręcznik dotyczący zaopatrywania obronnego). Jednym z głównych powodów do uruchomienia projektu był wysoki stopień defragmentacji rynku europejskiego w obszarze obronnym. Zwiększenie spójności zestawu norm stosowanych w Europie mogłoby w znacznym stopniu zwiększyć racjonalne i skuteczne możliwości szeroko rozumianej produkcji europejskiej, jak również ułatwić funkcjonowanie agencji zaopatrywania obronnego. W rezultacie Warsztaty CEN/WS 10 rozpoczęły działalność we wrześniu 2002 r. W ramach prac grup eksperckich, w czasie trwania trzech faz warsztatów, dokonano oceny kilkunastu tysięcy norm i dokumentów normalizacyjnych w dziewiętnastu obszarach tematycznych. Pod uwagę wzięto normy i dokumenty normalizacyjne, międzynarodowe i regionalne, Porozumienia Normalizacyjne (STANAG - Standardization Agreement) i dokumenty normalizacyjne NATO (AP - Allied Publication) oraz Normy Obronne i dokumenty normalizacyjne poszczególnych państw - członków NATO i UE. W ramach II fazy prac zintegrowano z bazą EHDP rezultat prac Warsztatów CEN/ISSS (CEN Information Society Standardization System) „Network Enabled Abilities” (NEA), tj. Porozumienie Warsztatowe CWA 15537 „Service-Oriented Architecture for civilian and military crisis management” (Operacje sieciocentryczne

- Architektura zorientowana usługowo w ramach zarządzania kryzysowego cywilno-wojskowego). W efekcie realizacji warsztatów CEN/WS 10, w chwili zakończenia prac, tj. w 2011 r. udostępniono dla europejskiego środowiska obronnego bazę danych norm zalecanych do stosowania (tzw. dobrych praktyk) w procedurach zaopatrywania obronnego państw UE i NATO, wraz z zaleceniami dotyczącymi ich stosowania w 20 obszarach tematycznych. Europejski Podręcznik dotyczący zaopatrywania obronnego w 2011 r. został przejęty przez Europejską Agencję Obrony i funkcjonuje pod nazwą Europejska Baza Rekomendowanych Dokumentów Normalizacji Obronnej EDSTAR. Zarządzaniem, utrzymaniem i uaktualnianiem bazy EDSTAR zajmuje się, powołany przez Grupę Normalizacji Materiałowej (MSG) w dniu 8 września 2011 r., Połączony Komitet Zarządzania EDSTAR (JMC). Wykonuje to we współpracy z Zespołem Harmonizacji Norm Materiałowych (MSHT).

W ramach prac grupy CEN/WG 125 i Forum CEN/CENELEC/JWG SFDPS doprowadzono do opublikowania dwóch Norm Europejskich bazujących na Normach Obronnych Niemiec i Francji: EN 16341:2012 Selection of standards and standard-like documents for defence products and services - Order of preference oraz EN 16701:2014 Energetic materials for defence - Safety, vulnerability - Friability.

W 2014 r. nastąpiło kolejne rozszerzenie współpracy w zakresie normalizacji europejskiego zaopatrywania obronnego - do dwóch europejskich organizacji normalizacyjnych dołączył Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych ETSI. W wyniku odpowiednich działań formalnych powołano Grupę Koordynującą Normalizację Obronną (CEN-CENELEC-ETSI DSCG), której pierwsze posiedzenie miało miejsce 8 października 2014 r., z udziałem przedstawiciela PKN Kierownika Sektora Obronności i Bezpieczeństwa Powszechnego, Ryszarda Grabca. Grupa została utworzona na dwa lata, po których zostanie podjęta decyzja o jej stałym działaniu. Grupa nie będzie opracowywać norm - w ramach porozumienia po zakwalifikowaniu propozycji opracowania normy lub dokumentu normalizacyjnego będzie ona przekazywana do odpowiedniej europejskiej orga-

© jpopec - Fotolia.com

nizacji normalizacyjnej (ESO) w celu opracowania normy lub dokumentu normalizacyjnego zgodnie z przyjętymi przez tę organizację procedurami.

Grupa będzie działać jako forum, w ramach europejskich organizacji normalizacyjnych, na którym będą mogły być dyskutowane propozycje przyszłych działań normalizacyjnych na potrzeby sektora obronnego.

Grupa będzie:

- doradzać i ułatwiać współpracę różnych zainteresowanych w działalności normalizacyjnej dotyczącej sektora obronnego;
- poprawiać współpracę pomiędzy europejskimi cywilnymi i obronnymi społecznościami normalizacyjnymi;
- miejscem wymiany poglądów i analizowania potrzeb normalizacyjnych sektora obronnego (nowych norm i uaktualniania istniejących);
- zajmować się normami hybrydowymi i materiałowymi Normami Obronnymi; operacyjne Normy Obronne pozostaną domeną NATO;
- składać raporty z działalności do trzech ESO;
- informować (i współpracować) w sposób regularny inne zainteresowane instytucje jak Grupę Normalizacji Materiałowej (MSG) Europejskiej Agencji Obrony (EDA) i Biuro Normalizacji NATO.

W pracach Grupy będą brać udział przedstawiciele organizacji normalizacyjnych CEN, CENELEC i ETSI,

Europejskiej Agencji Obrony EDA, NATO, organizacji OCCAR, krajowych organizacji normalizacyjnych resortów obrony, Komisji Europejskiej, stowarzyszenia ETFA, organizacji EUROCAE, agencji FRONTEX, Europol, EASA, ENISA, stowarzyszenia PSCE i APCO i inne.

Metody pracy

W miarę możliwości Grupa będzie stosować w pracy elektroniczne środki (elektroniczne platformy, e-mail, telekonferencje, wideokonferencje itp.), natomiast posiedzenia z fizyczną obecnością organizowane są w wymaganych przypadkach. W miarę potrzeb organizowane będą tradycyjne posiedzenia. Grupa będzie wykorzystywać platformy elektroniczne stosowane przez ESO oraz będzie podejmować decyzje na zasadzie konsensu.

W przypadku trudnych i skomplikowanych zagadnień Grupa będzie mogła tworzyć grupy operacyjne oraz organizować dla zainteresowanych otwarte spotkania o charakterze konsultacyjnym. Decyzje Grupy nie będą wiążące dla członków Grupy i innych zainteresowanych organizacji, a ich realizacja będzie zgodna z regułami przyjętymi w tej zainteresowanej organizacji. Aby decyzje Grupy stały się wiążące będą musiały znaleźć odzwierciedlenie w decyzjach Rad Technicznych CEN, CENELEC, ETSI. Zmiany, które zaszły w normalizacji europejskiej i obronnej w ostatnich latach są konsekwencją działań prowadzonych przez KE od kilkunastu lat. W sierpniu 2013 r. KE opublikowała komunikat (COM(2013) 542 Rozwój w kierunku bardziej kompetentnego i skutecznego sektora obronnego i bezpieczeństwa), w którym opisane zostały strategia i plan działania przyczyniające się do osiągnięcia bardziej kompetentnego i skutecznego sektora obronnego i bezpieczeństwa. W grudniu 2013 r. Rada Europy zdecydowała o rozpoczęciu programu, w którym Komisja Europejska i Europejska Agencja Obrony będą inicjować opracowywanie Norm Europejskich dla celów obronnych, bez dublowania prac z NATO. Częścią tego programu było utworzenie, w lipcu br., Grupy Koordynującej Normalizację Obronną (CEN/CENELEC/ETSI DSCG), której przeznaczeniem była poprawa współpracy pomiędzy europejskimi społecznościami normalizacyjnymi cywilnymi i obronnymi oraz działanie jako forum dialogu i wymiany

poglądów w zakresie potrzeb normalizacyjnych sektora obronnego. Działalność Grupy DSCG umożliwi zarówno opracowywanie nowych norm na potrzeby obronności, które będą kierowane do najbardziej odpowiedniej ESO, jak również będzie zapobiegać dublowaniu prac w innych organizacjach do tego uprawnionych, w szczególności NATO. Efekty takiego działania są widoczne już po pierwszym spotkaniu Grupy DSCG, na którym sformułowano wstępne propozycje opracowania Norm Europejskich dla celów obronnych. Propozycje te będą szczegółowo analizowane, tak aby przedstawić Radzie Europejskiej w połowie 2015 r. konkretne propozycje.

*Ryszard Grabiec
Kierownik Sektora
Obronności i Bezpieczeństwa Powszechnego
w Wydziale Prac Normalizacyjnych PKN*

Szkolenie dla Sekretarzy KT

26 listopada 2014 r. PKN zorganizował szkolenie dla sekretarzy Komitetów Technicznych. Podczas szkolenia omówiono m.in. rolę sekretarza KT, zmiany w procedurach PKN oraz europejskich i międzynarodowych organizacji normalizacyjnych. Ponadto przedstawiono funkcjonalności systemu informatycznego wykorzystywanego w prowadzeniu prac normalizacyjnych - Polskiego Zasobu Normalizacyjnego.

Szkolenie prowadziła Jolanta Kochańska, Zastępca Prezesa PKN ds. Normalizacji, a prelegentami były: Anna Korab, Dyrektor Wydziału Koordynacji; Teresa Sosnowska, Dyrektor Wydziału Prac Normalizacyjnych oraz Małgorzata Pogorzelska, Główny specjalista.

Szkolenie otworzył Tomasz Schweitzer, Prezes PKN, który podkreślił, że funkcja sekretarza jest bardzo istotna, bo to od niego zależy, jak efektywnie działa KT.

Jolanta Kochańska w swoim wystąpieniu przybliżyła zebranych rolę i zadania Sekretarza KT, do których należą m.in.:

- obsługa organizacyjno-techniczna prac krajowych, europejskich i międzynarodowych, w których KT bierze udział;
- sporządzanie protokołów, uchwał, stanowisk, sprawozdań i organizowanie posiedzeń KT;
- organizowanie uzgodnień elektronicznych, rozsyłanie i udostępnianie dokumentów w PZN z zapewnieniem bezpieczeństwa informacji w zakresie ochrony niniejszych dokumentów;
- zakładanie głosowań w PZN w uzgodnieniu z Przewodniczącym KT;
- koordynowanie programu prac Podkomitetów (PK) i prac Grup Projektowych (GP).

Anna Korab w swojej prezentacji „Istotne zmiany w przepisach PKN dotyczących organizacji OT” omówiła procedury dot. działania KT. Wskazała ostatnie zmiany m.in.:

- zwiększenie maksymalnej liczby członków do 35 oraz wprowadzenie listy kandydatów na członka KT/PK;
- wprowadzenie zasady delegowania 1 reprezentanta podmiotu do prac w maksymalnie 5 KT/KZ/PK;
- wprowadzenie wymagania dostarczenia pisemnego uzasadnienia potwierdzającego kompetencje podmiotu w tematyce KT/KZ/PK, do którego się zgłasza;
- rozszerzenie zadania Przewodniczącego/Zastępcy Przewodniczącego KT o wnioskowanie o odwołanie nieaktywnego członka KT/KZ/PK.

Przybliżyła zebranych działalność Podkomitetów

Od lewej: A. Stefańska-Chodkiewicz, J. Kochańska, T. Schweitzer, T. Sosnowska, M. Pogorzelska, A. Korab

Technicznych PK. PK są ciałami kolegialnymi, powoływanymi przez Prezesa PKN na wniosek Przewodniczącego KT do samodzielnego prowadzenia prac normalizacyjnych w wydzielonej części zakresu tematycznego KT. PK działają za pośrednictwem Grup Projektowych. PK współpracują z KT w zakresie określonym odpowiednimi procedurami.

Omówiła też działalność Koordynacyjnej Grupy Zadaniowej (KGZ). KGZ jest powoływana w przypadku potrzeby stworzenia ciała technicznego, którego zakres tematyczny jest wspólny dla kilku Rad Sektorowych lub wymaga współpracy ekspertów z kilku dziedzin, a w szczególności, gdy istnieje potrzeba utworzenia grupy zwierzciadlanej do Grupy Koordynacyjnej CEN i CENELEC.

Zadania KGZ:

- identyfikacja istotnych europejskich i krajowych inicjatyw w ramach zakresu działalności KGZ;
- koordynacja, doradzenie i przygotowanie rekomendacji dla RS w zakresie działalności normalizacyjnej objętej tematem KGZ;

- identyfikacja tematów i problemów oraz interesariuszy związanych z zakresem działalności KGZ.

Teresa Sosnowska w swojej prezentacji „Ogólne warunki przyjmowania prac normalizacyjnych od wykonawców i zamawiających” szczegółowo omówiła etapy opracowania Polskich Norm i Polskich Dokumentów Normalizacyjnych. Przedstawiła etapy opracowania wersji polskiej EN i ISO/IEC oraz wprowadzenia do zbioru PN normy ISO/IEC metodą tłumaczenia, do których zalicza się: tłumaczenie, weryfikacja, opracowanie projektu - Norm Międzynarodowych, Europejskich.

Małgorzata Pogorzelska w prezentacji „Organizacja pracy OT w systemie PZN” opracowanej wspólnie z Anną Stefańską-Chodkiewicz scharakteryzowała system PZN. Wyjaśniła, jakie informacje znajdują się w poszczególnych zakładkach, przedstawiła moduły oraz zaprezentowała zadania Sekretarza KT w systemie informatycznym, do których należy: tworzenie Grupy projektowej i przypisywanie do niej członków; generowanie i tworzenie zestawienia uwag oraz zakładanie głosowania. Wskazała obszary ułatwiające pracę i orientację w PZN.

Na zakończenie Anna Korab omówiła obowiązki OT i ekspertów na szczeblu międzynarodowym i europejskim. Wskazała, że opiniowanie i głosowanie dokumentów CEN/CLC oraz prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w pracach CEN i CENELEC regulują Przepisy wewnętrzne CEN/CENELEC, Część 2: Wspólne reguły prac normalizacyjnych. Omówiła zasady głosowania nad projektami norm i specyfikacji technicznych na ostatnich etapach akceptacji projektu oraz głosowania równoległe CEN i ISO. Wskazała, że prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w pracach ISO/IEC TC/SC regulują Dyrektywy ISO/IEC Część 1 Procedury Prac Technicznych. Wszystkie krajowe jednostki normalizacyjne (NSB) mają prawo uczestnictwa w pracach komitetów i podkomitetów technicznych.

Polski Komitet Normalizacyjny współpracuje niemal z 250 KT, których funkcjonowanie jest bardzo istotne dla zapewnienia efektywnego i skutecznego systemu normalizacyjnego. Sekretarze KT są tymi osobami, od których zaangażowania zależy aktywność całego KT. Spoczywa na nich wiele zadań - począwszy od czuwania nad przestrzeganiem przepisów wewnętrznych PKN przez organizowanie uzgodnień elektronicznych, na poszukiwaniu źródeł pozyskiwania środków finan-

sowych i propagowaniu finansowania prac normalizacyjnych przez zainteresowane środowiska (prace na zamówienie) skończywszy.

Szkolenia dla osób funkcyjnych działających w organizacjach technicznych współpracujących z PKN są bardzo istotne, gdyż pozwalają przekazać informacje o istotnych zmianach w procedurach czy przepisach wewnętrznych, przyczyniają się również do wymiany doświadczeń oraz wyjaśniania kwestii spornych.

J.S.

Anna Gruszka

Nowelizacja ISO 9001 i ISO 14001

Pierwsze normy serii ISO 9000 zostały opublikowane w 1987 r. W 1996 r. opublikowano pierwsze normy serii ISO 14000. Jak wszystkie normy, podlegały okresowym przeglądom, w wyniku których podejmowano decyzję o ich nowelizacji, opracowaniu zmiany lub utrzymaniu normy w niezmienionej postaci. Kolejne nowelizacje norm ISO 9001 i ISO 14001 miały na celu wykorzystanie najnowszych osiągnięć nauki, techniki i praktyki w określonej dziedzinie, nadążanie za „poziomem techniki” i korzystanie z doświadczeń ze stosowania norm. Podczas wszystkich dotychczasowych nowelizacji ISO 9001 i ISO 14001 starano się zapewnić ich kompatybilność.

Wpływ ISO 9001 i ISO 14001 na praktyki organizacji i na rynek przyczynił się do rozwoju dokumentów normalizacyjnych, które adaptują ogólne podejście przyjęte w tych normach do określonych sektorów lub aspektów.

Ze względu na coraz większą liczbę norm dotyczących systemów zarządzania i coraz powszechniejsze stosowanie w organizacjach różnych norm systemów zarządzania zaistniała potrzeba ułatwienia wdrażania systemów i ich integracji. Z tego względu ISO określiła dla wszystkich norm systemów zarządzania nową, wspólną, podstawową strukturę: jednakowe tytuły rozdziałów, wspólny podstawowy tekst oraz wspólne terminy i podstawowe definicje.

Nowa, podstawowa struktura ma zastosowanie do wszystkich nowo opracowywanych i nowelizowanych norm systemów zarządzania.

Prace nad nowelizacją ISO 9001 i ISO 14001 weszły w etap opracowania końcowego projektu Normy Międzynarodowej (FDIS). 10 października 2014 r. zakończyło się ankietowanie i głosowanie nad ISO/DIS 9001, 28 listopada br. - ankietowanie i głosowanie nad ISO/DIS 14001. Projekt ISO/DIS 9001 został zatwierdzony przez 89 % głosujących członków P (64 z 72), 8 głosów było negatywnych spośród wszystkich głosujących członków P i O, ISO/DIS 14001 - przez 92 % głosujących członków P (54 z 59), 5 głosów było negatywnych spośród wszystkich głosujących członków P i O. Zostały zatem spełnione niezbędne kryteria zatwierdzenia DIS. Uwagi zgłoszone do ISO/DIS 9001 i ISO/DIS 14001 będą rozpatrywane przez ekspertów w komitetach technicznych odpowiedzialnych za nowelizację norm (odpowiednio ISO/TC 176/SC 2 i ISO/TC 207/SC 1).

Projekty norm były ankietowane równolegle w CEN jako prEN ISO 9001 i prEN ISO 14001, a w Polsce jako prPN-prEN ISO 9001 i prPN-prEN ISO 14001.

Opracowanie końcowych projektów Normy Międzynarodowej jest planowane w pierwszej połowie 2015 r., a opublikowanie nowych Norm Międzynarodowych we wrześniu 2015 r.

Nowe normy są opracowywane zgodnie z Dyrektywami ISO/IEC, Część 1, Skonsolidowany Suplement ISO, Załącznik SL (kolejność rozdziałów, wspólny tekst i terminologia). W każdej z norm dodano wymagania specyficzne dla jakości i środowiska oraz uwagi mające na celu wyjaśnienie oraz zapewnienie jednolitej interpretacji i wdrożenia wspólnego tekstu w kontekście jakości i środowiska.

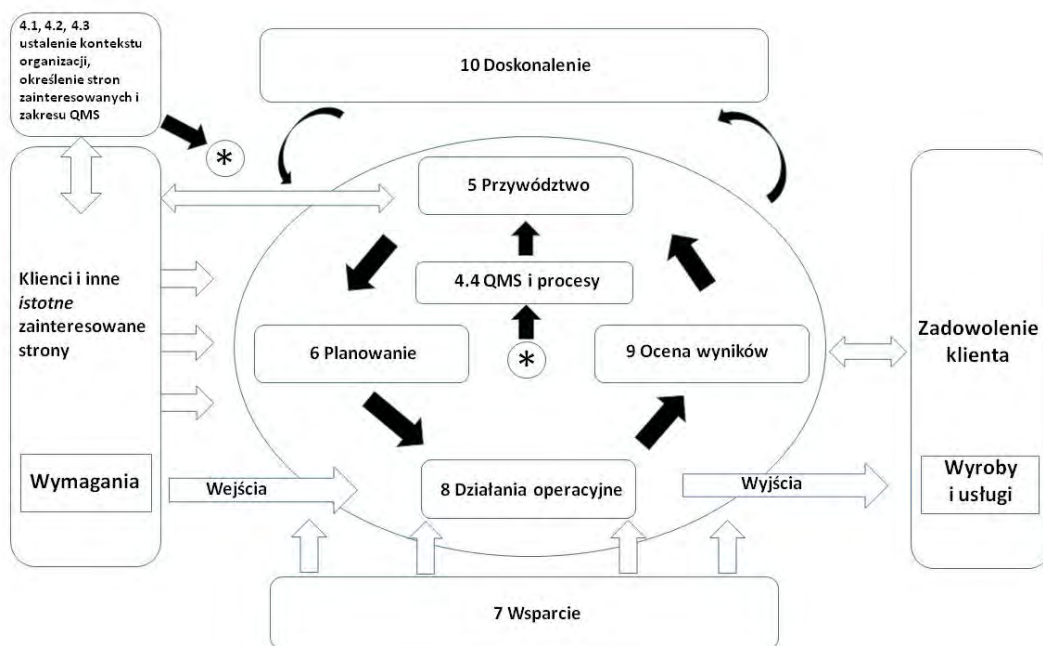
Nowelizacja ISO 9001 - najważniejsze zmiany

Struktura podstawowych rozdziałów w powiązaniu z modelem PDCA przedstawiona jest na rysunku zaczerpniętym z ISO/DIS 9001 (Rys. 1; numery na rysunku oznaczają numery rozdziałów normy).

Tekst normy przeredagowano w taki sposób, aby była łatwiejsza do stosowania przez firmy usługowe. Termin „wyrób” zastąpiono przez „wyroby i usługi”.

Kontekst organizacji

Wprowadzono wymagania dotyczące określenia kontekstu organizacji oraz stron zainteresowanych istotnych dla systemu zarządzania jakością (i ich wymagań), które mogą mieć wpływ na planowanie systemu zarządzania jakością i mogą być wykorzystane jako dane wejściowe do opracowania systemu.

Rys. 1. Struktura podstawowych rozdziałów wg ISO/DIS 9001

Zakres systemu

ISO/DIS 9001 wymaga określenia zakresu systemu zarządzania jakością. Przy określaniu zakresu należy wziąć pod uwagę kontekst organizacji, wymagania istotnych stron zainteresowanych oraz wyroby i usługi organizacji. Zakres powinien być dostępny i utrzymywany jako udokumentowana informacja i określać wyroby i usługi objęte systemem zarządzania jakością oraz uzasadnienie przypadków, w których wymaganie normy nie może być zastosowane.

System zarządzania jakością i jego procesy

Istotną zmianą w ISO/DIS 9001 w stosunku do obecnych wymagań dotyczących procesów potrzebnych w systemie zarządzania jakością jest: określenie wymaganych wejść i oczekiwanych wyjść procesów, przydzielenie odpowiedzialności i uprawnień za procesy, określenie ryzyk i szans oraz planowanie i wdrożenie odpowiednich działań do ich uwzględnienia.

Przywództwo

W ISO/DIS 9001 zawarte są większe wymagania dotyczące najwyższego kierownictwa, które powinno wykazać przywództwo i zaangażowanie w odniesieniu do systemu zarządzania jakością, przez „(...) wzięcie odpowiedzialności za skuteczność systemu, (...) zapewnienie zintegrowania wymagań systemu zarządzania jakością z procesami biznesowymi organizacji, (...) promowanie podejścia procesowego (...)”

W projekcie normy nie przewiduje się formalnego wyznaczenia przedstawiciela kierownictwa. Rozbudowane są wymagania dotyczące odpowiedzialności i uprawnień przydzielanych przez najwyższe kierownictwo.

Podejście oparte na ryzyku

Jedną z głównych zmian w nowelizacji ISO 9001 jest przyjęcie systematycznego podejścia do ryzyka, a nie traktowanie go jako pojedynczego elementu systemu zarządzania jakością. Ryzyko jest zwykle postrzegane w sensie negatywnym natomiast podejście oparte na ryzyku może również pomóc zidentyfikować szanse dla organizacji. W kontekście ISO 9001 ryzyko odnosi się do niepewności osiągnięcia celów. Pojęcie „szanse” jest związane z wychodzeniem ponad oczekiwanie i określone cele.

Norma wymaga, aby organizacja rozumiała swój kontekst, określiła strony zainteresowane istotne dla systemu zarządzania jakością i ich wymagania oraz określiła ryzyka i szanse, do których powinna się odnieść.

W 4.4 System zarządzania jakością i jego procesy w pozycji f) norma wymaga, aby „organizacja określiła ryzyka i szanse zgodnie z wymaganiami 6.1 oraz zaplanowała i wdrożyła odpowiednie działania do zajęcia się nimi”

W 6.1 Działania odnoszące się do ryzyk i szans: „Planując system zarządzania jakością, organizacja

powinna rozważyć czynniki, wymienione w 4.1 i wymagania podane w 4.2, oraz określić ryzyka i szanse, do których należy się odnieść w celu:

- a) zapewnienia, aby system zarządzania jakością mógł osiągnąć zamierzone wyniki;
- b) zapobieżenia wystąpieniu niepożądanych skutków lub ich ograniczenia;
- c) ciągłego doskonalenia.

Organizacja powinna zaplanować działania odnoszące się do tych określonych ryzyk i szans, sposób zintegrowania i wdrożenia działań do procesów systemu zarządzania jakością oraz oceny skuteczności tych działań.

Działania te powinny być proporcjonalne do potencjalnego wpływu na zgodność wyrobów i usług.”

Ryzyko jest uwzględnione w p. 5.1.2 „Orientacja na klienta (najwyższe kierownictwo powinno wykazać przywództwo i zaangażowanie (...) przez zapewnienie, aby określono i uwzględniono ryzyka i szanse, które mogą mieć wpływ na zgodność wyrobów i usług oraz zwiększenie zadowolenia klienta (...))”.

Ryzyko związane z wyrobami i usługami powinno być rozważane przy określaniu zakresu działań po dostawie (p.8.5.5). Skuteczność podjętych działań w odniesieniu do ryzyka i szans powinna być brana pod uwagę podczas przeglądu zarządzania.

W ISO/DIS 9001 nie ma podrozdziału „Działania zapobiegawcze”. Koncepcja działania zapobiegawczego jest wyrażona poprzez podejście oparte na ryzyku przy formułowaniu wymagań dotyczących systemu zarządzania. Działania zapobiegawcze są częścią planowania strategicznego.

Bardziej elastyczne podejście do dokumentacji

Terminy „dokument” i „zapisy” zastąpiono przez „udokumentowane informacje”. W projekcie normy nie ma wymagań dotyczących opracowania księgi jakości i obowiązkowych udokumentowanych procedur. System zarządzania zgodnie z ISO/DIS 9001 powinien obejmować:

- udokumentowane informacje wymagane przez normę;
- udokumentowane informacje określone przez organizację jako niezbędne dla zapewnienia skuteczności systemu zarządzania jakością.

Wiedza organizacji

Podkreślono potrzebę określenia i utrzymywania wiedzy niezbędnej do funkcjonowania procesów i użytkowania zgodności wyrobów i usług.

Wyroby i usługi dostarczane z zewnątrz

„Zakupy” i „procesy realizowane na zewnątrz” zastąpiono przez „wyroby i usługi dostarczane z zewnątrz”. Wszystkie formy zewnętrznych dostaw, łącznie z procesami i funkcjami organizacji realizowanymi na zewnątrz zostały ujęte w Rozdziale 8.4 Nadzorowanie dostarczanych z zewnątrz wyrobów i usług. Organizacja powinna zapewnić, aby dostarczane z zewnątrz procesy, wyroby i usługi spełniały określone wymagania.

Nowelizacja ISO 14001

Struktura podstawowych rozdziałów w powiązaniu z modelem PDCA przedstawiona jest na rysunku zaczerpniętym z ISO/DIS 14001 (Rys. 2; numery na rysunku oznaczają numery rozdziałów normy).

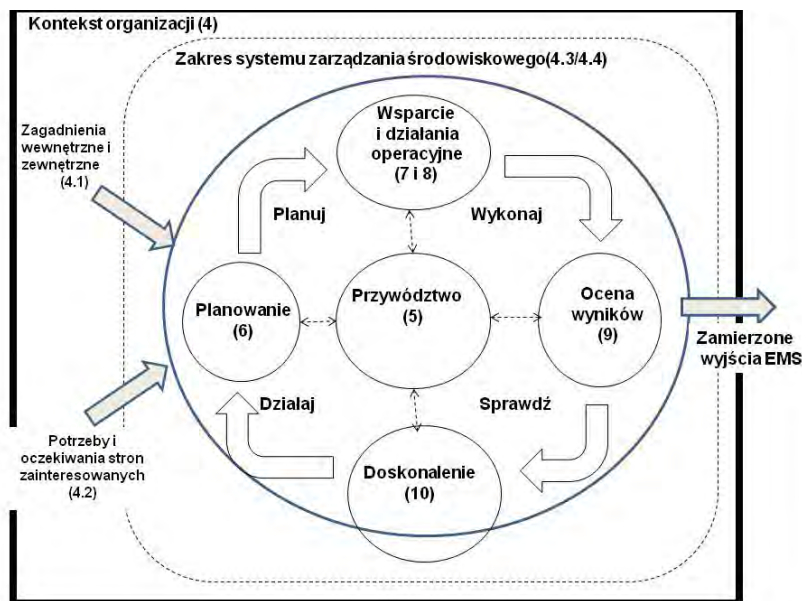
Zakres nowelizacji ISO 14001 i wprowadzane zmiany zostały określone w dokumencie ISO/TC 207/SC 1 N1050 „ISO 14001 Revision information note update July 2014”.

Oprócz zastosowania jednolitej dla wszystkich norm systemów zarządzania strukturą, identycznego tekstu, wspólnych terminów i definicji, podczas nowelizacji:

- będzie uwzględniony raport końcowy ISO/TC 207 SC 1 „Future Challenges for EMS” Study Group;
- będą utrzymane i udoskonalone podstawowe zasady ISO 14001:2004 i istniejące wymagania.

Wprowadzane zmiany [wg ISO/TC 207/SC 1 N1050]

Strategiczne zarządzanie środowiskowe - większe znaczenie zarządzania środowiskowego w procesach planowania strategicznego organizacji. Włączono nowe wymagania dotyczące zrozumienia kontekstu organizacji w celu zidentyfikowania i przełożenia szans na korzyści dla organizacji i środowiska. Skoncentrowanie się na kwestiach związanych z potrzebami i oczekiwaniami stron zainteresowanych (w tym wymaganiach przepisów) oraz lokalnymi, regionalnymi lub globalnymi warunkami środowiskowymi, które mogą wpływać na organizację, lub na które może mieć wpływ organizacja. Włączenie do planowania strategicznego systemu zarządzania śro-

Rys. 2. Struktura podstawowych rozdziałów wg ISO/DIS 14001

dowiskowego działań zmierzających do złagodzenia (zmniejszenia) niekorzystnego ryzyka lub wykorzystania szans (możliwości).

Przywództwo - dodano nowy rozdział, w którym określono wymagania dotyczące najwyższego kierownictwa, które powinno wykazać przywództwo i zaangażowanie w odniesieniu do systemu zarządzania środowiskowego.

Ochrona środowiska - oczekiwania dotyczące organizacji rozszerzono na zobowiązanie do proaktywnych inicjatyw mających na celu ochronę środowiska, spójnych z kontekstem organizacji. Nie zdefiniowano ochrony środowiska ale w uwagach podano, że może obejmować: zapobieganie zanieczyszczeniom, zrównoważone wykorzystanie zasobów, łagodzenie skutków i adaptację do zmian klimatu, ochronę bioróżnorodności i ekosystemu itp.

Efekty działalności środowiskowej - przesunięcie nacisku z ciągłego doskonalenia systemu zarządzania środowiskowego na doskonalenie efektów działalności środowiskowej.

Myślenie w kategoriach cyklu życia - oprócz dotychczasowych wymagań dotyczących zarządzania aspektami środowiskowymi związanymi z wytwarzanymi wyrobami i dostarczaniem usługami organizacje będą musiały rozszerzyć swój nadzór i oddziaływanie na wpływy na środowisko związane z użytkowaniem

wyrobów i postępowaniem z nimi na końcu ich cyklu życia lub likwidacją. Nie narzuca to jednak wymagania oceny cyklu życia.

Komunikacja - dodano opracowanie strategii komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej. Obejmuje to wymaganie komunikowania spójnych i wiarygodnych informacji oraz ustalenie mechanizmów dla osób pracujących pod nadzorem organizacji umożliwiających im przedstawianie sugestii dotyczących ciągłego doskonalenia. Utrzymano decyzję o komunikowaniu na zewnątrz informacji przez organizację ale powinna uwzględniać raportowanie informacji wymaganych przez agencje regulacyjne i oczekiwania innych stron zainteresowanych

Dokumentacja - wprowadzono termin „udokumentowane informacje” zamiast „dokumentów i zapisów”. W celu ujednoczenia z ISO 9001 organizacje zachowują swobodę (elastyczność) w określeniu kiedy będą potrzebne „procedury” do zapewnienia skuteczności nadzoru nad procesami.

Bibliografia

- ISO/DIS 9001 Quality management systems – Requirements
- ISO/DIS 14001 Environmental management systems – Requirements with guidance for use
- ISO/TC 207/SC1 N1050 „ISO 14001 Revision information note update July 2014”
- Dokumenty ISO/TC 176/SC 2

Informacje z sektorów

© Sergey Nivens - Fotolia.com

Konferencja FOOTWEAR POLSKA

5 listopada 2014 r. w Łodzi odbyła się Konferencja realizowana w ramach projektu FOOTWEAR POLSKA „Innowacyjne projektowanie obuwia na podstawie parametrów biomechanicznych i fizjologicznych”.

Konferencja podsumowała dwuletni międzynarodowy projekt badawczy realizowany przez Polską Izbę Przemysłu Skórzanego przy współpracy Instytutu Przemysłu Skórzanego (IPS) oraz belgijskiego Kempen University College. Projekt ten miał na celu kompleksowe zaprojektowanie innowacyjnego obuwia o właściwościach higienicznych oraz zdrowotnych zbliżonych do obuwia idealnego ze szczególnym uwzględnieniem typologii stopy cukrzycowej. Jednocześnie zadaniem projektu było dostarczenie przedsiębiorstwom nowoczesnych technologii i materiałów obuwniczych, poprawa jakości i utworzenie bazy innowacyjnych zestawów materiałowych i wzorniczych oraz określenie wymagań technicznych w zakresie zdrowotności, higieniczności i ergonomii poszczególnych materiałów.

© Nikolai Sorokin - Fotolia.com

Dyrektor IPS Bogusław Woźniak omówił znaczenie projektu dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Pracownicy IPS przedstawili szczegółowe zadania oraz badania wykonane w ramach realizacji projektu. W Laboratorium Obuwia IPS zbadano wybrane parametry wytrzymałościowe mające wpływ na jakość, trwałość i komfort użytkowania obuwia pięciu wzorów - butów zakupionych w popularnych sieciach handlowych.

Badania wykonano pod kątem: odporności na ścieranie materiałów podeszwowych (wg PN-EN 12770:2002), odporności spodów obuwia na ścieranie (wg PN-EN 12770:2002), wytrzymałości połączenia spodu z wierzchem (wg

PN-EN 17708:2006), oraz właściwości amortyzujących spodów obuwia - badanie absorpcji energii w części pięty (wg PN-EN 12743:2002). W wyniku badań potwierdzona została niezbyt wysoka jakość obuwia. Zbadane obuwie odznaczało się małymi wartościami wytrzymałości połączenia spodu z wierzchem oraz posiadało podeszwy o małej odporności na ścieranie.

O jakości obuwia dostępnego na polskim rynku mówił także Stanisław Prus ze Stowarzyszenia Polskich Chemików Kolorystów. Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska weszła do Europejskiego Systemu Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych - RAPEX. Do sys-

temu zgłasza się produkty uznane za niebezpieczne w kraju, który dokonał zawiadomienia.

Ponieważ informacje o produktach niebezpiecznych są istotne również dla konsumentów, Komisja Europejska od 15 stycznia 2004 r. (tj. od momentu wejścia w życie Dyrektywy 2001/95/EC) publikuje na stronie internetowej poświęconej sprawom konsumenckim: (http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/dyna/rapex/rapex_en.cfm) aktualizowane co tydzień raporty o produktach stwarzających poważne zagrożenie,

które zgłoszono do systemu.

W 2014 r. z dotychczas zgłoszonych notyfikacji prawie 6,8 % dotyczyło wyrobów skórzanych, a głównie obuwia, z czego ponad 90% zagrożeń wynikających z obecności chromu sześciowartościowego.

Inne substancje niebezpieczne to: aminy aromatyczne, ftalany, furań, dimetylu oraz pentachlorofenol.

Profesor Kryspin Niedzielski z Centrum Zdrowia Matki Polki omówił najczęściej występujące choroby i deformacje stóp, często spowodowane noszeniem niewłaściwego obuwia. Chodzenie

w modnych, ale niewygodnych, wąskich butach, jest jedną z głównych przyczyn powstawania paluchów koślawych, brzydkich i bolesnych zniekształceń stawów, zwanych halluksami. Schorzenie to dotyczy głównie kobiet i stanowi coraz poważniejszy problem społeczny (trudności w poruszaniu się).

*Magdalena Piecha-Marasek
Sektor Produktów
Powszechnego Użytku*

Konferencja w Pilźnie Zmiany w wymaganiach prEN 378 związane z opublikowaniem normy ISO 817:2014

W dniach 24-26 września 2014 r. odbyła się w Pilźnie konferencja zorganizowana przez firmę Daikin Europe N.V. oraz jej spółkę córkę Daikin Airconditioning Poland Sp. z o.o.

Firma Daikin jest jednym z największych na świecie producentów różnego typów klimatyzatorów i pomp ciepła oraz jedyną firmą, która jednocześnie produkuje czynniki chłodnicze. Sam koncern pochodzi z Japonii i aktywnie uczestniczy w opracowywaniu norm zarówno na szczeblu europejskim, jak i międzynarodowym. Od 2013 r. jest również członkiem KT 5 ds. Chłodnictwa, Pomp Ciepła, Klimatyzatorów i Sprężarek.

Konferencja zorganizowana była dla przedstawicieli krajowych jednostek normalizacyjnych z krajów Unii Europejskiej z regionu Europy Środkowej i Centralnej. Udział w niej wzięli przedstawiciele z Austrii, Bułgarii, Belgii, Węgier,

Macedonii, Rumuni, Chorwacji, Republiki Czeskiej, Polski, Serbii oraz pracownicy koncernu Daikin. Z ramienia PKN, po raz drugi, zaproszono specjalistę-konsultanta Annę Rylską z Sektora Maszyn i Inżynierii, która pełni funkcję sekretarza KT 5.

Głównym celem spotkania było omówienie stanu prac oraz przedstawienie stanowisk zaproszonych przedstawicieli krajowych jednostek normalizacyjnych nt. wybranych projektów norm CEN oraz ISO dotyczących klimatyzatorów, pomp ciepła i czynników chłodniczych. W krajach Europy Centralnej i Środkowej należy zwiększyć aktywność na poziomie europejskim i międzynarodowym (CEN i ISO). Zwrócono więc uwagę na potrzebę przesyłania stanowisk krajowych i uwag bez względu na to, czy są one przeciw, czy za przyjęciem projektów norm. Przedstawiciele firmy Daikin są ekspertami w TC w CEN oraz ISO i jest dla nich bardzo ważne, aby wszyscy członkowie przesyłali swoje opinie podczas głosowań. Tegoroczne spotkanie, w dużej

mierze, poświęcone było opublikowanej na początku tego roku nowelizowanej normy ISO 817:2014 Refrigerants - Designation and safety classification. Projekt normy prEN 378 opracowywany przez CEN jest powiązany z tą normą, a trwająca obecnie ich nowelizacja wynika ze zmian w klasyfikacji czynników chłodniczych.

Podczas konferencji uczestnicy mieli okazję zwiedzić fabrykę w Pilźnie oraz mogli zapoznać się z prezentacjami przedstawicieli organizacji normalizacyjnych z Polski i Rumunii. Pracownik PKN przedstawił stan prac nad wprowadzeniem do przepisów prawa polskiego rozporządzeń Komisji Europejskiej 1005/2009 i 842/2006 oraz powołaniem w przepisach polskich niżej wymienionych części EN 378:

prEN 378-1 - Refrigerating systems and heat pumps - Safety and environmental requirements

- Part 1: Basic requirements, definitions, classification and selection criteria (Instalacje ziębnicze i pompy ciepła - Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i ochrony

środowiska - Część 1: Wymagania podstawowe, definicje, klasyfikacja i kryteria wyboru)

- Part 2: Design, construction, testing, marking and documentation - (Projektowanie, wykonywanie, sprawdzanie, znakowanie i dokumentowanie)

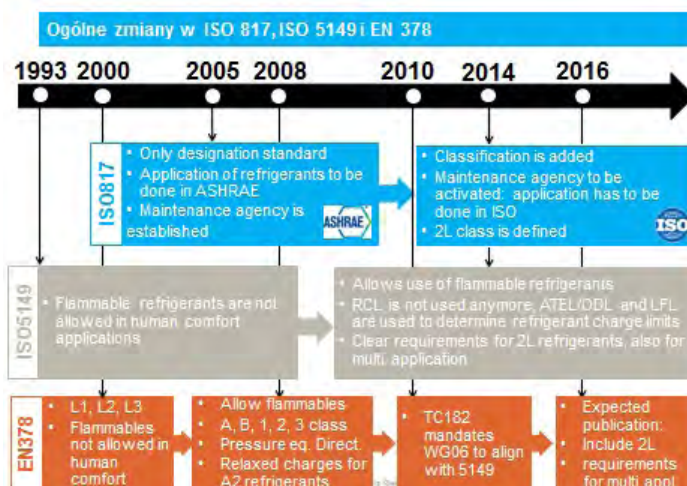
- Part 3: Installation site and personal protection (Usytuowanie instalacji i ochrona osobista)

- Part 4: Operation, maintenance, repair and recovery (Obsługa, konserwacja, naprawa i odzysk)

W związku z opublikowaniem znowelizowanej normy ISO 817:2014 wprowadzono nową klasyfikację czynników chłodniczych. Do istniejących grup czynników chłodniczych dodano związki palne.

Zabieg ten wynika z polityki 20-20-20 prowadzonej przez Unię Europejską. Ma ona na celu redukcję CO₂, zwiększenie zużycia energii odnawialnej i zmniejszenie zużycia energii nieodnawialnej.

Polityka ta prowadzi do poszukiwania nowych, bardziej wydajnych energetycznie czynników chłodniczych. Spowodowało to dopuszczenie do użytku czynników mających właściwości palne, ale dających większe możliwości chłodnicze przy zredukowaniu zużycia energii wykorzystywanej w urządzeniach. W związku z tą zmianą w CEN prowadzone są prace nad nowelizacją EN 378, aby dostosować wymagania dla po-

Powiązanie zmian w normach ISO z nowelizacją EN 378 z uwzględnieniem historycznych wymagań tych norm

mieszczeń i urządzeń do nowych zagrożeń, jakie powodują czynniki chłodnicze posiadające klasy palności. Należy podkreślić, że wraz ze wzrostem klas palności wzrasta także zagrożenie dla użytkowników. Należy więc w znowelizowanej EN 378 uwzględnić to ryzyko, zmieniając kategorie pomieszczeń, jak również dostosowując same urządzenia do wymagań, jakie stawiają te grupy czynników chłodniczych.

Znormalizowanie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony środowiska dla projektowania, budowy, instalacji, badania, eksploatacji, konserwacji i naprawy urządzeń oraz usuwania czynników chłodniczych, wykorzystywanych do chłodzenia lub ogrzewania, jest koniecznością mającą zapewnić bezpieczeństwo użytkowników. Normy te nie obejmują wydajno-

ści urządzeń i systemów chłodniczych do przygotowania żywności, cateringu, sprzedaży detalicznej i hurtowej żywności oraz napojów.

Członkowie CEN powinny szczególnie skoncentrować się na omawianych nowelizacjach EN 378, aby zapewnić użytkownikom najwyższe bezpieczeństwo w przypadku zastosowania urządzeń chłodniczych wykorzystujących, już nie tylko związki toksyczne, ale i palne. Stwarzają one nowy rodzaj ryzyka dla użytkowników, który należy zredukować do minimum lub wyeliminować, nie ograniczając nadmiernie możliwości stosowania środków palnych.

*Anna Rylska
Sektor Maszyn i Inżynierii*

Posiedzenie plenarne CENELEC/TC 61

W dniach 25 - 27 listopada 2014 r. w Brukseli odbyło się posiedzenie CLC/TC 61 ds. Bezpieczeństwa elektrycznych przyrządów do użytku domowego i podobnego.

Cypr zgłosił oficjalny sprzeciw do normy EN 60335-2-15 Elektryczny sprzęt do użytku domowego i podobnego - Bezpieczeństwo użytkowania - Część 2-15: Wymagania szczegółowe dotyczące sprzętu do ogrzewania cieczy. Norma ta nie

do końca dotyczy bezpieczeństwa użytkownika elektrycznego sprzętu do ogrzewania cieczy do „urządzeń” do robienia kawy po turecku. Dlatego też krajowa jednostka normalizacyjna Cypru zasugerowała wprowadzenie odpowiednich

zmian w powyższej normie, m. in. testu weryfikującego bezpieczeństwo urządzenia podczas wycieku gotowanej cieczy (np. kawy czy mleka). Wstępna dyskusja miała miejsce na spotkaniu TC 61 w Brukseli, wynik jej powinien być zamieszczony w oficjalnym podsumowaniu spotkania. Można się również spodziewać w najbliższym czasie, że zostanie rozesłana propozycja poprawki do ww. normy.

- Przedyskutowano przyszłe prace normalizacyjne dotyczące produktów używanych i ponownie sprzedawanych. W tej chwili nie ma normy lub dyrektywy re-

gulującej ten proces pod względem bezpieczeństwa produktu. Jednoznacznie zostało potwierdzone, że istniejące normy dotyczą produktu nowego, wprowadzanego po raz pierwszy na rynek.

- Omówiono zmiany w normach związanych z bezpieczeństwem użytkownika elektrycznych zabawek: nowa zmiana do normy EN 62115 zostanie opublikowana w styczniu 2015 r., nowa edycja IEC 62115 jest na etapie DC (document for comments).
- Projekt prPN-EN 60335-2-24:2010/prAA Elektryczny sprzęt do użytku domowego i podobnego

- Bezpieczeństwo użytkownika - Część 2-24: Wymagania szczegółowe dotyczące sprzętu chłodniczego, urządzeń do wytwarzania lodów i wytwornic lodu, do której KT 63 zgłosił uwagi, zostanie ponownie przedyskutowany w grupie roboczej WG 4 z powodu dużej liczby komentarzy. Zostanie rozesłana nowa propozycja zmiany w normie dotyczącej bezpieczeństwa chłodziarek.

Następne posiedzenie komitetu CENELEC/TC 61 odbędzie się w dniach 30 czerwca - 2 lipca 2015 r. w Brukseli.

Sektor Elektryki

Zarządzanie ryzykiem

W dniach 16-18 listopada 2014 r. w Zakopanem odbyło się już po raz trzeci seminarium „ZARZĄDZANIE RYZYKIEM - 3” - tym razem poświęcone zagadnieniom zarządzania ciągłością działania. Seminarium zostało zorganizowane przez Klub Polskie Forum ISO 9000 oraz Biuro Zarządzania Jakością, Środowiskiem i BHP. W ramach seminarium wygłoszono siedem interesujących referatów:

- „Problematyka zarządzania ciągłością działania w normalizacji międzynarodowej i europejskiej” - mgr inż. Ryszard Grabiec, PKN, Warszawa;
- „Ryzyko w ciągłości działania” - dr Ewa Dębicka, ITS, Warszawa;
- „Zarządzanie ryzykiem w segmencie poszukiwawczo-wydobyczym na przykładzie LOTOS PETROBALTIC SA” - mgr inż. Tomasz Gasiński, Lotos Petrobaltic SA, Gdańsk;
- „Analiza BIA - klucz do zarządzania ciągłością działania” - mgr inż. Adrian Krukowski, EKEY, Wrocław;

- „Praktyczne aspekty wynikające z wdrożenia Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS SA” - mgr inż. Małgorzata Szydłowska, Grupa LOTOS, Gdańsk;
- „Zarządzanie ryzykiem i ciągłością działania w ujęciu normy ISO/DIS 9001:2014” - mgr inż. Paweł Królas, SIMPTST, Poznań;
- „Jak włączyć zarządzanie ryzykiem do systemu zarządzania jakością w zgodności z oczekiwanymi zmianami w normie ISO 9001:2015” - mgr inż. Antoni Kleniewski, Kleant, Warszawa.

Seminarium zakończono dyskusją w ramach „Okrągłego stołu”, którego myślą przewodnią były „praktyczne korzyści z wdrożenia systemu zarządzania ryzykiem”. Wymiana poglądów nt. relacji pomiędzy zarządzaniem ciągłością działania a zarządzaniem ryzykiem okazała się potrzebna, szczególnie w kontekście opracowanych i opublikowanych w ostatnich dwóch latach Norm Międzynarodowych z zakresu za-

rzadzaniem ciągłością działania: ISO 22301:2012 Societal security - Business continuity management systems - Requirements (włączona do zasobu Norm Europejskich i wprowadzona metodą uznania jako [PN-EN ISO 22301:2014-11 Bezpieczeństwo powszechne - Systemy zarządzania ciągłością działania - Wymagania](#)) oraz ISO 22313:2012 Societal security - Business continuity management systems - Guidance (włączona do zasobu Norm Europejskich i wprowadzana metodą uznania jako: [prPN-EN ISO 22313 Bezpieczeństwo powszechne - Systemy zarządzania ciągłością działania - Wytyczne](#); planowana publikacja w czerwcu 2015 r.). Normalizacją zarządzania ciągłością działania zajmuje się KT 306 ds. Bezpieczeństwa Powszechnego i Ochrony Ludności.

*Ryszard Grabiec
Sektor Obronności
i Bezpieczeństwa Powszechnego*

Nowe Polskie Normy

Skóra i Obuwie

KT 20 ds. Skóry i Obuwia

Opublikowana została angielska wersja językowa normy **PN-EN ISO 2588:2014-09 Skóra wyprawiona - Pobieranie próbek - Liczba kawałków stanowiących próbkę pierwotną**.

W normie podano, jak pobiera się próbkę pierwotną z całych kawałków skór. Metodę tę stosuje się do wszystkich rodzajów skór, bez względu na rodzaj garbowania.

Zakończono również pracę nad polską wersją językową **PN-EN 15090:2012 Obuwie dla strażaków**. Jest to norma zharmonizowana w powiązaniu z dyrektywą 89/686/EWG Środki Ochrony Indywidualnej oraz mandatem Komisji Europejskiej M/031. W stosunku do poprzedniego wydania dodano odporność na poślizg, zmieniono oznaczenie typów obuwia dla strażaków zgodnie z ryzykiem oraz wymagania i metodę badania promieniowania cieplnego, nieznacznie zmieniono wymagania dotyczące odporności na chemikalia oraz przebudowano Załącznik B.

Papier i Tektura

KT 25 ds. Mas Włóknistych, Papieru, Tektury i ich Przetworów

Opublikowane zostały angielskie wersje językowe następujących norm:

PN-EN 16418:2014-06 Papier i tektura - Oznaczanie cytotoksyczności wyciągów wodnych z zastosowaniem wyspecjalizowanych komórek nowotworu wątrobowo-komórkowego (HepG2). W normie określono metodę laboratoryjnej oceny potencjalnej cytotoksyczności papieru i tektury przeznaczonych do kontaktu z żywnością z zastosowaniem specjalistycznych komórek szeregu HepG2.

W znowelizowanych normach **PN-EN ISO 2758:2014-10 Papier - Oznaczanie wytrzymałości na przepuklenie** oraz **PN-EN ISO 2759:2014-09 Tektura - Oznaczanie wytrzymałości na przepuklenie** podano metody oznaczania wytrzymałości papieru oraz tektury na przepuklenie pod wpływem narastającego ciśnienia hydraulicznego.

W nowelizowanych normach dotyczących bibułki tissue **PN-EN ISO**

12625-3:2014-06 Bibułka tissue i wyroby z bibułki tissue - Część 3: Oznaczanie grubości oraz grubości i gęstości pozornej arkusza z pliku oraz objętości właściwej oraz **PN-EN ISO 12625-7:2014-07 Bibułka tissue i wyroby z bibułki tissue - Część 7: Oznaczanie właściwości optycznych - Pomiar białości i barwy z D65/10°** (światło dzienne zewnętrzne) zaktualizowano redakcją. W PN-EN ISO 12625-3:2014-06 ponadto zmieniono tytuł, dokładnie opisano przygotowanie próbek do badań oraz w Załączniku A dostosowano dane dokładności do istniejących możliwości wyposażenia.

*Magdalena Piecha-Marasek
Sektor Produktów
Powszechnego Użytku*

Wyroby pirotechniczne mogą być bezpieczne?

W grudniu każdego roku coraz liczniejsi na świecie fani wyrobów pirotechnicznych mają dylemat: jakich dokonać zakupów, aby olśnić widownię. Trzeba jednak po raz kolejny przypomnieć, że w przypadku wyrobów pirotechnicznych ważniejsze od walorów widowiskowych są kwestie bezpieczeństwa. Jakby odpowiadając na to zapotrzebowanie PKN w listopadzie 2014 r. opublikował w wersji polskiej 4-częściową normę dotyczącą wyrobów pirotechnicznych:

PN-EN 16261-1:2013-02 Wyroby pirotechniczne - Wyroby pirotechniczne widowiskowe, klasa 4

- Część 1: Terminologia
- Część 2: Wymagania
- Część 3: Metody badań
- Część 4: Minimalne wymagania dotyczące etykietowania i instrukcje stosowania.

Tytuł normy (wraz z tytułami poszczególnych części ww. normy) w zasadniczym zarysie informują o zawartości dokumentu.

Z tego powodu, że norma odnosi się do wyrobów pirotechnicznych klasy 4., warto powtórzyć za encyklopedią, że są to „wyroby, które podczas działania charakteryzują się wysokim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieszkodliwym dla zdrowia ludzi poziomem natężenia emitowanego dźwięku, określane również jako wyroby pirotechniczne widowiskowe do zastosowań profesjonalnych, przeznaczone do obsługi i użytku wyłącznie przez osoby posiadające wiedzę specjalistyczną”.

Kwestie związane z bezpiecznym użytkowaniem wyrobów pirotechnicznych występują w skali global-

nej, wymagają więc opracowania zarówno od strony normalizacyjnej, jak i prawnej. Docenia te zagadnienia KE, stąd PN-EN 16261 została opracowana na podstawie mandatu, udzielonego CEN przez Komisję Europejską i Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu. Stosowanie się do zapisów PN-EN 16261 jest jednym ze sposobów osiągnięcia zgodności z zasadniczymi wymaganiami dyrektywy nowego podejścia 2007/23/WE dotyczącej wprowadzania do obrotu wyrobów pirotechnicznych. Z kolei do polskiego porządku prawnego postanowienia tej dyrektywy zostały wprowadzone *Ustawą z 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub po-*

licyjnym (Dz.U. nr 155, poz. 1039).

Wersję polską 4-częściowej normy PN-EN 16261 zawdzięczamy KT 12 ds. Materiałów Wybuchowych i Wyrobów Pirotechnicznych.

B.K.

Komitety Techniczne

Zmiany zakresu tematycznego Komitetów Technicznych

- **KT 55 ds. Instalacji Elektrycznych i Ochrony Odgromowej Obiektów Budowlanych** rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 109 Insulation co-ordination for low-voltage equipment
- **KT 63 ds. Elektrycznego Sprzętu Powszechnego Użytku** rozszerzył zakres współpracy CLC/SR 59L Small household appliances
- **KT 104 ds. Kompatybilności Elektromagnetycznej** rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 77 Electromagnetic compatibility, CLC/SR 77A Low frequency phenomena, CLC/SR 77B High frequency phenomena 77B, CLC/SR 77C High power transient phenomena
- **KT 177 ds. Projektowania i Produkcji Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego** rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 107 Process management for avionics
- **KT 303 ds. Materiałów Elektroizolacyjnych** rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 112 Evaluation and qualification of electrical insulating materials and systems
- **KT 304 ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej** rozszerzył zakres współpracy o IEC/SyC Smart Energy, Smart Energy
- **KT 314 ds. Nanotechnologii** rozszerzył zakres współpracy o ISO/TC 281 Fine Bubble Technology.

Zmiany Przewodniczącego w Komitetach Technicznych

W listopadzie Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- w KT 179 ds. Ochrony Ciepłej Budynków **dra inż. Dariusza Heima** reprezentującego Politechnikę Łódzką
- w KT 303 ds. Materiałów Elektroizolacyjnych **dr inż. Teresę Buchacz** reprezentującą Zakład Pomiarowo-Badawczy Energetyki ENERGOPOMIAR-ELEKTRYKA Sp. z o.o.

Zmiana Sekretarza w Komitecie Technicznym

W listopadzie Prezes PKN powołał do pełnienia funkcji Sekretarza:

- w KT 242 ds. Informacji i Dokumentacji Panią **Annę Marsulę** reprezentującą Bibliotekę Narodową.

Powołania nowych członków Komitetów Technicznych

W listopadzie Prezes PKN powołał na członków KT następujące podmioty:

- **Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła** do KT 235 ds. Analizy Żywności
- **MBF Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **METRONA POLSKA Pomiary i Rozliczenia Sp. z o.o.** do KT 316 ds. Ciepłownictwa i Ogrzewnictwa
- **Ministerstwo Gospodarki** do KT 271 ds. Bankowości i Bankowych Usług Finansowych
- **Okręgowy Urząd Miar w Łodzi** do KT 257 ds. Metrologii Ogólnej
- **Politechnikę Śląską** do KT 215 ds. Projektowania i Wykonawstwa Konstrukcji z Drewna i z Materiałów Drewnopochodnych
- **Polski Komitet Narodowy EPAL** do KT 162 ds. Logistyki, Kodów Kreskowych i Gospodarki Magazynowej.

Odwołania członków Komitetów Technicznych

W listopadzie Prezes PKN odwołał z członka KT:

- **Akademię im. Jan Długosza** w Częstochowie z KT 256 ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią
- **BITUNOVĘ Sp. z o.o.** z KT 212 ds. Budowy i Utrzymania Dróg
- **FAMAK SA** z KT 101 ds. Dźwignic, ich Zespołów i Części
- **H. CEGIELSKI - Centrum Badawczo - Rozwojowe Sp. z o.o.** z KT 132 ds. Silników Spalinowych
- **NOARK Electric Sp. z o.o.** z KT 62 ds. Sprzętu Elektroinstalacyjnego i z KT 77 ds. Aparatury

Rozdzielczej i Sterowniczej Niskonapięciowej

- Ove Arup & Partners International Limited Sp. z o.o. Oddział w Polsce z KT 52 ds. Systemów Alarmowych Włamania i Napadu i z KT 55 ds. Instalacji Elektrycznych i Ochrony Odgromowej Obiektów Budowlanych
- Politechnikę Poznańską z KT 171 ds. Sieci Komputerowych i Oprogramowania
- ThyssenKrupp GfT Polska Sp. z o.o. z KT 138 ds. Kolejnictwa
- T-System Projekt Sp. z o.o. z KT 281 ds. Bezpieczeństwa Maszyn pod Względem Elektrycznym.

Podkomitety Techniczne

Powołania Przewodniczącego Podkomitetu Technicznego

W listopadzie Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- w KT 277/PK 3 ds. Przesyłu Paliw Gazowych mgr inż. Tadeusza Teperka reprezentującego Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM SA.

Numer specjalny dostępny w sklepie PKN <https://sklep.pkn.pl>

Normalizacja

Wiedza o normalizacji to szansa na otwarcie przed firmą nowych rynków, znaczną redukcję kosztów, a także skorzystanie z innowacji wprowadzanych przez przedsiębiorców z całego świata.

Jeśli chcesz się dowiedzieć jak osiągnąć większe zyski dzięki normalizacji, jakie są zasady uczestnictwa oraz jaki jest związek normalizacji z prawem, w tym roli normalizacji w systemie oceny zgodności i certyfikacji sięgnij po publikację pt. „Normalizacja”.

Bez tej wiedzy nie może dzisiaj funkcjonować współczesny przedsiębiorca ani inny operator ekonomiczny.

Publikacja będzie także pomocna kadrze dydaktycznej uczelni w opracowaniu własnych programów nauczania, a studentom w poznaniu wiedzy przydatnej w pracy zawodowej.

Zamówienia:

www.pkn.pl – Strefa klienta lub <https://sklep.pkn.pl>

plik PDF do ściągnięcia z serwera
lub przesłania pocztą elektroniczną

Cena: 78,80 zł + 23%VAT

plik PDF na CD

Cena: 94,50 zł + 23%VAT

w formie papierowej

Cena: 105,00 zł + 5%VAT

